

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

II. De Magistro, praesertim Theologo, & Præbenda Theologici.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

que, necessitatem & utilitatem oculos habuere intentos: & quò earum aliqua præstantius objectum ac finem habet: quò magis necessaria, aut ad utriusque sacræ vel prophanæ Reipublicæ commu- ne bonum ac felicitatem stabilendam utilis esse visa est, eam prætulere aliis, & digniori locò ejus cultores ac Doctores constituerunt.

22. Duo tamen hòc locò probè notanda sunt. Primum est, inferioris gradùs Doctorem ei, qui superiori conspicuus est, non rarò præferri ratione ejus, quod sustinet, muneris vel administrationis, quam gerit, Gothofred. *p. 1. de jure præced. cap. 3. §. 21.* Menoch. *Consil. 902. n. 65.* & Pignatell. *Tom. 5. Consult. 12. n. 33.* aliquando ratione singularis excellentiæ, doctrinæ, experienciæque laborum ac meritorum, Pignat. *ibid. à n. 30.* & aliquando ex consuetudine aliòve jure speciali: vi cujus in Univeritate Salmantina inter sacræ Theologiæ & utriusque Juris Doctores non tam Scientiæ dignitas, quàm antiquitas gradùs seu promotionis attenditur; ut in itu, seorsumque honoratior locus, & vox prior in suffragatione deferatur ei, qui inauguratione Doctorea alterum antecessit, teste Mendo *Lib. 1. n. 300.*

23. Alterum est, Doctorem duobus vel pluribus gradibus ornatum potiorum esse eò; qui ex illis unum duntaxat habet, ut Juris Canonici solius Doctore is, qui istius honoris gradum ex utroque Jure est consecutus: & huic, imò Doctore Theologo præferatur, qui ex utroque, vel altero Jure simul & sacra Theologica Scientia Doctorea insignia accepit, Felinus in *Rubric. de Majorit. n. 3.* Lenaud. *cit. n. 1.* Bordonus de *Profess. cap. 5. n. 59.* & Pellizar. *Manual. Tract. 8. cap. 6. n. 217.* Ratio est; quia geminà aut pluribus dignitatibus ornatus, cæteris pari-

bus, præfertur ei, qui ex illis unà tantum conspicuus est, ut cum Baldo in *l. Sed & milites 8. pr. ff. de Excusat. tut.* Navarrus *Consil. 1. de Majorit. n. 6.* Tiraquell. de *Nobilit. cap. 5. n. 8.* & aliis Regulæ instar tradunt Gothofred. *p. 1. de Jure præced. cap. 3. §. 27.* & Menoch. *cit. n. 65.* ex hac ratione, Sanguinis simul & gradùs Literarii ratione Nobilem præferentes ei, qui huic, vel illi soli nobilitatem in acceptis refert.

Hinc tamen legitime non inferes, Legù simul & Medicinæ, vel istius ac Philosophiæ Doctorem Theologo præferendù; cum enim graduum illorum singuli Theologicò inferiores sint, istò condecoratum præcedendi jus fundare non possunt; quia pluribus gradibus ornatus, unum duntaxat habenti, non præfertur: nisi plurius, quos habet, unus dignitate major vel saltem æqualis sit gradui, quem alter solùm accepit, *cit.* Navarrus *n. 7. §. 15.* & Menoch. *n. 69.*

ARTICULUS II.

De Magistro, præsertim Theologo, & Præbenda Theologi.

S U M M A R I U M.

24. Pro clericorum institutione Grammaticæ:
25. Et, si potest, etiam Theologia Magister est constituendus:
26. Quorum illi stipendium assignandum:
27. Ipsi conferenda est præbenda Theologica:
28. Cujus etiam Canonista capax est.

K 2

29. Do-

29. *Docendi causâ absens percipit suorum beneficiorum fructus :*
 30. *Non etiam distributiones.*
 31. *Eòdem privilegio etiam Scholares ad quinquennium gaudent.*

24. **N**E, Ecclesias ad Divinorum administrationem ceterasque functiones sacras idoneis ministris destitui, facile contingat, prisci illarum Rectores pro juventutis in bonis artibus, & clericorum in sacris disciplinis institutione in Ecclesiis ac Monasteriis scholas excitârunt, ut eruditè ostendit Gonzalez in *c. Quia nonnulli 4. n. 4.* eòdemque fine sub Alexandro & Innocentio utroque ejus nominis III. celebrati Generalis Concilii Lateranensis Patres saluberrimè constituerunt; ut in quavis Cathedrali: & si facultates permitterent, etiam in Collegiata Ecclesia esset idoneus Magister, qui clericos atque alios etiam scholares pauperes, Grammatices præceptis gratis erudiret. In Metropolitanis autem, præter eum, etiam Magister Theologus à Prælato cum consentu Capituli sui deputaretur: qui sacerdotes & alios in Sacra pagina doceat, & in his præferim informet, quæ ad curam animarum spectant, *c. 1. & c. Quia nonnulli 4.*

Lateranensi, cum quadam tamen variatione, inhæsit S. Synodus Tridentina & Sess. 5. cap. 1. de Reformat. decrevit; ut in quavis Ecclesia, non solum Metropolitana, sed Cathedrali quoque & Collegiata, in insigni oppido existente, Theologus: & si reddituum tenuitas hoc non permitteret, in ejus defectum saltem Grammaticus à Prælato, cum Capituli sui, non consensu, sed consilio constitueretur, Fagnanus in *c. Quia cit. n. 16. & 21.* Præterea in Monasteriis & conventibus Regularium, in quibus

commodè potest, S. Scripturæ vel Theologiæ lectionem voluit haberi, *cap. 1. cit. V. In monasteriis*, junctâ declaratione S. Congreg. Cardd. Interpp. apud *cit. Fagnan. n. 31.* Quodsi ea in re Abbates negligentes fuerint, ipsos ad ejusmodi lectionem instituendam opportunis mediis compellendi Episcopis, etiam tanquam sedis Apostolicæ delegatis, concessit potestatem, Franc. Leo p. 2. *Theaur. Fori Eccles. cap. 2. n. 59.* Piaficus p. 2. *Prax. Episc. cap. 3. n. 41.* & Barbosa de *Offic. Episc. alleg. 56. n. 16.*

Ejusmodi autem Magistro, ut congrua vitæ subsidia non deessent, Lateranensis antiquò unius præbendæ redditus erant assignandi, *c. Quia nonnulli cit. V. Assignetur*; novissimò autem Jure Tridentini Sess. 5. cap. 1. cit. aliter Grammatico, aliter Theologo de congrua sustentatione est prospectum; illi enim, quamdiu in docendi officio persisteret, vel simplicis beneficii fructus assignari, vel de Episcopalis aut Capitularis mensæ redditibus condigna merces persolvi, aut aliâ ratione prospici, Fagnanus l. cit. n. 20. Isti autem, sive Theologo præbenda quomodocunque, aliter quam per resignationem, primò vacatura, & aliud onus incompatible annexum non habens, perpetuò deputari justa est *cap. 1. cit. V. In Ecclesiis*; ut eâ obtentâ Magister Theologus evadat verus Canonicus: qui etiam Scholasticus vel Magister scholæ, Gonzalez in *c. Quia cit. n. 5.* præbenda verò illa Theologalis à DD. nuncupatur, Barbosa in *c. 1. cit. n. 12. & alleg. cit. n. 3.* Ubi

Dubium est, an ad præbendam hanc admitti ab Episcopo valeat Canonicus. Rationem dubitandi suggerit tenor laudati Concilii utriusque, cum Lateranense in Metropolitanis diocetè Theologum, *c. Quia nonnulli cit. Tridentinum au-*

num autem Lectorem Theologiæ, ad sacra Scripturæ interpretationem expositionemque idoneum, institui præcepit *cap. 1. cit.*

28. Sed textus isti apud Cardinalium istius Concilii Interpretum S. Congregationem vim non habuerunt impediendi, quò minus ad præbendam Theologalem etiam Canonistam admitti posse, ad dubium ab ipso Papa propositum, unanimi consensu declararet 2. Febr. 1626. Idem censuit Postea in una Polignan. 3. Decemb. 1639. in Osunenfi 10. Julii 1643. in Mazarenfi 12. April. 1651. & alibi, teste Pignatell Tom. 1. Consult. 147. n. 1. Quæ S. Congreg. declarationes nituntur eâ ratione; quòd *cit.* Conciliorum utrumque Theologi nomine etiam Canonistam denotet. Tridentinum; quia Magistrum Theologum exigit ad Theologiæ, & ipsius S. Scripturæ expositionem & interpretationem: dispositio autem de Theologia loquens in Theologia Morali & sacris Canonibus verificetur, Panormit. in c. fin. n. 2. Felinus in c. Quia cit. n. 1. Sylvester V. Doctor, n. 5. & quæ de sacra Scriptura agit, sacros Canones comprehendat, Francus in c. Cum de diversis 2. de Privileg. n. 4. & Garcias p. 3. de Benef. cap. 2. n. 64. cum etiam sacri Canones, instigante Spiritu sanctò, editi sint ad Ecclesiæ utilitatem, can. Violatores, 25. q. 1. & ad directionem fidelium ad æternæ salutis consecutionem, juxta dicta in Proæmio n. 80. Imò à Divino Jure, sive utriusque Testamenti tabulis dimanent, c. Qualiter 24. pr. de Accusati. eamque ob causam Jus divinum nuncupentur, c. Cum de diversis cit. Lateranense autem, in quod Tridentini PP. oculos intentos habuere, constitui præcipiat Theologum, qui Sacerdotes in sacra Pagina doceat. & in his præsertim informet, quæ ad curam animarum spectare noscun-

tur, c. Quia cit. V. Sand: in sacra Pagina autem docere, sive eas secundum legitimæ interpretationis Regulas exponere; non solum Speculativus, sed Moralis quoque Theologus & Canonista possit, Hostiens. & Joan. Andr. in c. 1. de Consang. & affinit. de iis etiam, quæ ad animarum curam in externo & interno sive conscientiæ foro gerendam pertinent, Sacerdotes informare iste præ aliis valeat; cum ad casuum in conscientiæ foro occurrentium resolutionem necessarias materias & Regulas plerasque & præcipuas suppeditent Apostolica Constitutiones ac Rescripta: uti & decreta Conciliorum, ut præter alios ostendunt per celebres duo sacra Theologiæ Doctores, Canus Lib. 8. Loc. Theolog. cap. 6. & 7. & Pignatell. Consult. cit. n. 8. qui propterea Jus Canonicum sacra istius Scientiæ portionem seu partem esse, aiunt, quam Theologiam Practicam nuncupant cum Sylvestro cit. n. 5. in fine. & Pelagio Lib. 2. de Planctu Eccles. art. 20.

29. Porro clericis, sacra Theologiæ docendæ causa ab Ecclesiis suis absentibus, concessit privilegium integræ perceptionis fructuum præbendarum & beneficiorum suorum, quamdiu illam publicè docuerint: quod ipsis à Concilio Lateranensi c. fin. V. Docentes indultum, & confirmatum à Tridentino cap. 1. cit. V. Docentes, cujus decreti utriusque dispositione Jus Canonicum publicè tradentes comprehendendi, eodemque cum Theologis privilegiò istius Doctorem gaudere, cum Panormit. in c. cit. n. 6. Felino ibid. n. 2. & Interpp. aliis monent Sylvester V. Rescripta n. 7. Navarrus Manual. cap. 2. Barboza in cap. 1. cit. n. 46. & à S. Congreg. declaratum, testis est Fagnan. in c. fin. cit. n. 4. Ratio autem ejus privilegii indulti fuit; quòd sacras illas Scientias ad clericorum & Scholarium aliorum instructionem tradendò, Ecclesiæ non minùs, imò

magis profint, quàm in loco beneficii residendò.

30. Excipiuntur tamen quotidianæ distributiones; has enim cujuscunque Scientiæ docendæ causâ à Divinis absentes non percipiunt, *arg. c. Licet 32. de Præb. & dignit.* nisi eas quoque ipsis alicubi permittat Ecclesiæ consuetudo, Moneta p. 2. *de Distribut. cap. 10. n. 28.* vel beneficiorum fructus omnes, aut major pars in distributionibus consistat; hoc enim casu, cum præbendarum locò succedant, ab iis, qui sacre alicujus Scientiæ docendæ causâ absunt, ipsæ quoque percipiuntur, secundum Glossam in c. *Licet cit. V. Distributiones*, Tholos. *de Benef. cap. 7. n. 12.* Garciam *cit. cap. 2. n. 351.* & Fagnanum in *c. cit. n. 3.* Easdem Canonico Theologo, non tantum horâ, sed totò die, quò legit, à Gregorio XIII. indultas, *Lib. 3. lit. 4. n. 49.* est dictum.

31. Ii etiam, qui sacras illas Scientias in scholis addiscendi causâ ab Ecclesiis suis absunt, beneficiorum suorum fructus integre percipere possunt ad quinquennium. *V. Docentes cit.* ad quod tempus hoc Scholarium privilegium restringendi ratio fuit; quòd intra ejus spatium in sacris illis facultatibus satis docti evadere posse, præsumerentur, Panormit. & Barbosa in *c. cit. n. 5.* & Pirrhing *ad hanc Rubric. n. 9.* Qua de re actum jam est *cit. Tit. 4. n. 33.*

ARTICULUS III.

De Pretii exactione pro Licentia & Officio docendi.

SUMMARIUM.

32. *Exactio hac jure illicita est.*

33. *Secundum aliquos propter labem Simoniam.*
 34. *Verius ab hac ea est immunis:*
 35. *Uti & pretij receptio pro docenda Scientia.*
 36. *Etiã Theologia merè Naturalis.*
 37. *Simoniacã est venditio Scientiæ Theologicæ à Deo infusa,*
 38. *Et acquisita etiam, si ad supernaturalem:*
 39. *Non etiam, si ad naturalem suam referatur.*
 40. *Licitã est receptio pretij pro Consilio etiam Theologico:*
 41. *Nisi hoc reddatur ad finem supernaturalem.*

EX iis, quæ de Magistri Grammaticæ stipendio, & Theologi præbenda deducta sunt, percipiuntur omnino est, quàm ab Ecclesiæ PP. sensu remota sit emolumentum temporalis exactio pro licentia docendi, sive sacram aliquam aut prophanam disciplinam tradendi facultate: pro qua, ne etiam consuetudinis prætextu exigatur pretium, pecunia quærat vel promittatur, *presenti Rubricâ* eique subjectis textibus cavetur. Pro ratione c. *Prohibeas 2.* redditur illud Evangelicum, *Gratis accepistis gratis date*, Matth. *cap. 10. V. 8.* Contra quam prohibitionem, si quid acceptum est, restitui, *c. cit.* ejusque transgressores officiorum & quibus potiuntur, dignitatum ac beneficiorum Ecclesiasticorum ademptione puniri jubentur, *c. 1. & c. Quanto 3.* Unde

Dubium oritur, an exactio & receptio pretii pro licentia docendi Simoniacã sit. Ratio dubitandi in utramque partem non levis est; cum, ejus exactio nem habe infectam, non obscure indicent prohibitionis ratio & pœnæ transgressio- nis: quarum illa præcipue excludit Simoniam: